

ASEAN se vzdaluje od USA

infokuryr.cz/n/2023/06/03/asean-se-vzdaluje-od-usa

kuryr

3. června 2023

Na summitu ASEAN, který se konal v květnu v Indonésii, se skupina rozhodla „nestát se nikým zástupcem“. To bylo znamením rostoucího tlaku, kterému skupina jako celek v současné době čelí ze strany USA, aby bojovala proti Číně a ovládla ji v indo-pacifické oblasti. K tomu se přidala myšlenka malajského prezidenta Anwara Ibrahima o založení Asijského měnového fondu a zřízení regionálního platebního mechanismu, který podporuje používání místních měn. Stručně řečeno, toto je krok k de-dolarizaci ASEAN – krok, který ukazuje, že ASEAN jako region odolává tomu, aby se stal pěšákem americké geopolitiky, která se snaží vybudovat globální koalici proti Číně. Tento krok skutečně ukazuje, že ASEAN se vzdaluje od velké hry vedené USA.

Tento rostoucí způsob myšlení se výrazně liší od toho, co bylo řečeno na zvláštním summitu USA-ASEAN v květnu 2022. Bylo to poprvé, kdy USA hostily vůdce ASEAN ve Washingtonu, což je

možná známka vážnosti USA vůči regionu. A co je nejdůležitější, Bidenova administrativa se zabývala získáním podpory ASEAN pro americkou indicko-pacifickou strategii, která chápe americké vztahy – nebo konkurenci – s Čínou jako hru s nulovým součtem. V listopadu 2022 Spojené státy na dalším summitu v Kambodži opět předaly špatnou zprávu – zprávu, kterou chtělo slyšet jen málo Bidenových diváků v jihovýchodní Asii. Biden sice zdůrazňoval potřebu vyhnout se válce s Čínou, nicméně tuto myšlenku zopakoval Boj s Čínou za zajištění takzvaného otevřeného, svobodného a na pravidlech založeného Indo-Pacifiku. Stejný summit také povýšil vztahy mezi USA a ASEAN na „komplexní strategické partnerství“.

Ale i přes toto přehodnocení nyní ASEAN znovu potvrdil svůj nesouhlas s USA. Zatímco ASEAN také nemá zájem o spojenectví s Čínou na úkor svých vazeb s USA, rozhodnutí nepodporovat USA proti Číně má za následek, že proaktivní diplomacie provedená administrativou Joea Bidena bezprostředně po Bidenových volbách v roce 2020 zdálo se, že přivádí region, který se vrací zpět.

Ve skutečnosti ASEAN přijímá svá vlastní opatření, aby se pojistil proti možným sankcím. Rozhodnutí dosáhnout na summitu ASEAN dohody o používání místních měn pro vnitroblokové obchody přichází v důsledku rostoucích obav uvnitř bloku ohledně role amerického dolaru v sankcích. Sankce USA proti Rusku a jeho vyloučení ze systému SWIFT zřejmě přiměly mnoho dalších zemí, aby zvažovaly alternativní regulace. ASEAN si je vědom, že by mohl potenciálně čelit podobným sankcím, pokud odmítne podpořit Washington v budoucím americko-čínském konfliktu. Kraj proto přijímá preventivní opatření, aby se na ni připravil.

V regionu se již obchoduje s místními měnami a rozhodnutí 42. summitu to pouze odráží. Jak bylo oznámeno, centrální banky Filipín, Indonésie, Malajsie, Singapuru a Thajska již začaly mezi těmito zeměmi zavádět bezkontaktní platební systémy QR kódů pro zboží a služby. Použitím této platební metody k vypořádání transakcí

tyto země nejen podporují větší finanční začlenění, ale také se, byť zatím jen částečně, izolují od geopolitických nejistot kolem možných budoucích sankcí.

Tento krok také USA znovu velmi jasně ukazuje, že země ASEAN nemohou a nesmí být nuceny zaujmout proamerický postoj k udržování „pořádku založeného na pravidlech“ – což není nic jiného než zástupný prostředek pro zadržování Číny, tj. údajně porušuje „pravidla“ stanovená USA.

Ve skutečnosti USA používají vyprávění postavené na myšlence „systému založeného na pravidlech“ z příručky studené války. Během studené války USA rozdělily svět na „svobodné“ a komunistické bloky. Dnes USA rozdělují svět na země (např. USA a jejich spojence), které hrají podle pravidel, a země (např. Čína), které ne. Místo toho, aby podporovaly obchod a konektivitu, USA militarizují Indo-Pacifik – dokonce z něj dělají jaderný prostor prostřednictvím smluv jako AUKUS – aby zachovaly a chránily řád „založený na pravidlech“.

Je však nepravděpodobné, že tato strategie povede k pozitivním výsledkům. I podle zprávy United States Institute of Peace z března 2023 USA tuto strategii provádějí bezmyšlenkovitě,

„...může vést k tomu, že některé země v regionu budou znovu odcizeny nebo dokonce vytlačeny do náruče Číny. V jiných případech bude trvání na užším sblížení se Spojenými státy mít za následek ztrátu americké důvěryhodnosti. V konečném důsledku je jen málo, co může Washington udělat, aby výrazně snížil již tak zakořeněnou ekonomickou a politickou přítomnost Číny v regionu. Vzhledem k vysoké míře vzájemné závislosti, která již existuje, to může být dokonce destabilizující a nebezpečné. Trvání na tom, aby se asijsí vůdci řídili pokyny, které pravděpodobně odmítnou, jen dokazuje limity americké moci a vlivu.

42. summit ASEAN odhaluje toto selhání USA v mnoha ohledech. Místo toho, aby podpořilo americkou rétoriku „studené války 2.0“, prohlášení summitu ASEAN posílilo „multilateralismus“ a „regionalismus“ způsobem, který „nikoho nenechá pozadu“, tedy ani Čínu.

To je všechno, jen ne dvojnásobná zpráva. Vzhledem k jasnosti a způsobu, jakým ASEAN opakovaně odmítl stát se celkově americkým spojencem proti Číně, lze jen málo popírat, že USA potřebují zásadně přehodnotit svou politiku. Tam, kde mohou skutečně doufat, že budou soutěžit s Čínou a kde mohou skutečně doufat, že získají skutečnou podporu ze strany ASEAN, je oblast obchodu a ekonomiky, a nikoli války, závody ve zbrojení, balistické střely a jaderná energetika. Při absenci účinných hospodářských politik se USA dostávalo – a nadále bude dostávat – pouze povrchní podpory ze strany ASEAN, většinou omezené na příležitostná vrcholná setkání, která nepřinesou nic hmatatelného.

Salman Rafi Sheikh, analytik výzkumu mezinárodních vztahů a pákistánské zahraniční a domácí politiky, exkluzivně pro online magazín New Eastern Outlook.